

The effect of CEO psychological traits on the earnings manipulation probability (EMP) based on the Beneish M-Score model and the auditor's response to it¹

Mohammad Khalilzadeh², Farzaneh Haidarpour³,
Afsaneh Tavangar⁴, Azita Jahanshad⁵

Received: 2021/10/24

Accepted: 2022/03/06

Research Paper

Abstract

The destructive effects of corporate earnings manipulation and the contradictory empirical evidence surrounding the effect of CEO's psychological characteristics on the likelihood of earnings manipulation have doubled need to explain the reasons for this relationship. Given that the decision to manipulate profits is with the management of the company, so his psychological characteristics can be effective in whether or not to manipulate profits. The purpose of this study is to investigate the effect of narcissistic and overconfidence characteristics of the CEO on the possibility of profit manipulation using the Benish model and to analyze the auditor's reaction to the possibility of profit manipulation. The present research is applied in terms of purpose and the research method is post-event causal. To test the research hypotheses, 156 companies have been selected from the companies listed on the Tehran Stock Exchange in the period 2012-2018. The results of the research using binary logistic regression indicate the effect of CEO narcissism on the possibility of profit manipulation using the modified Banish model. Also, other research hypotheses about the relationship between CEO overconfidence and the possibility of profit manipulation as well as the auditor's reaction to the possibility of profit manipulation were not confirmed.

Kew Words: Narcissism, Overconfidence, Earnings Manipulating Posibility, Beneish M-Score Model, Auditor's Reaction.

JEL Classification: G41, M41

1. DOI: 10.22034/JSE.2022.11574.1688

2. Ph.D. Student, Department of Accounting, Faculty of Economics and Accounting, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (kh.mo1365@yahoo.com).

3. Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Economics and Accounting, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran, (Corresponding Author). (Fheidarpour@yahoo.com).

4. Assistant Professor, Department of Accounting, Faculty of Economics and Accounting, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran, (atstudents2012@yahoo.com).

5. Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Economics and Accounting, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran, (az-jahanshad@yahoo.com).

تأثیر ویژگی‌های روانشناختی مدیرعامل بر احتمال دستکاری سود و واکنش حسابرس به آن^۱

محمد خلیل زاده^۲، فرزانه حیدرپور^۳، افسانه توانگر^۴، آریتا جهانشاد^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۸/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۱۵

مقاله پژوهشی

چکیده

اثرات ویرانگر دستکاری سود شرکت‌ها و شواهد تجربی ناسازگار پیرامون تأثیر ویژگی‌های روانشناختی مدیرعامل بر احتمال دستکاری سود، ضرورت توضیح دلایل رابطه یا شنبه را دو چندان کرده است. با توجه به اینکه تصمیم دستکاری سود با مدیریت شرکت است، بنابراین ویژگی‌های روانشناختی او می‌تواند در انجام یا عدم انجام دستکاری سود موثر باشد. هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر ویژگی‌های خودشیفتگی و بیش اعتمادی مدیرعامل بر احتمال دستکاری سود با استفاده از مدل بنیش و واکاوی واکنش حسابرس به احتمال دستکاری سود است. پژوهش حاضر از دیدگاه هدف، کاربردی بوده و روش پژوهش از نوع علی پس‌رویدادی است. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش تعداد ۱۵۶ شرکت از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۱-۱۳۹۸ انتخاب شده‌اند. نتایج پژوهش با بهره‌گیری از رگرسیون لاجستیک باینری، دلالت بر تأثیر خودشیفتگی مدیرعامل بر احتمال دستکاری سود با استفاده از مدل بنیش تعدیل شده دارد. همچنین سایر فرضیه‌های پژوهش در مورد ارتباط بین بیش اعتمادی مدیرعامل و احتمال دستکاری سود و همچنین واکنش حسابرس به احتمال دستکاری سود مورد تأیید قرار نگرفتند.

واژه‌های کلیدی: خودشیفتگی، بیش اعتمادی، احتمال دستکاری سود، مدل بنیش، واکنش حسابرس.

طبقه بندی موضوعی: M41, G41

DOI: 10.22034/JSE.2022.11574.1688

۲. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (kh.mo1365@yahoo.com).

۳. دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، (Fheidarpour@yahoo.com).

۴. استادیار، گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (atstudents2012@yahoo.com).

۵. دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (az-jahanshad@yahoo.com).

مقدمه

امروزه سازمان‌ها به مساله گزینش رهبران در تمام سطوح، از سرپرستی سطح اول تا بالاترین سطوح اجرایی، تاکید زیادی دارند. روان‌شناسان صنعتی-سازمانی به این نکته پی برده‌اند که موفقیت و شکست یک سازمان به طور گسترده به کیفیت رهبران آن وابسته است. تفاوت اساسی میان یک سازمان موفق و غیر موفق بیشتر بر حسب رهبری تعریف می‌شود. نیمی از موسسه‌های بازرگانی تازه تاسیس در دو سال نخست با شکست مواجه می‌شوند و تنها یک سوم آنها تا پنج سال دوام می‌آورند، بنابراین دوام سازمان‌ها به کیفیت مدیران آن مربوط می‌شود (نیکوکار گوهری و همکاران، ۱۳۹۲). از این رو مدیریت به سبب قدرت بالای خود تأثیر چشمگیری بر جهت‌دهی اهداف و برنامه‌های شرکت، ساختار و فرآیندهای داخلی شرکت دارد (پورحیدری و فروغی، ۱۳۹۸).

متأسفانه اعتماد به مدیران رده بالا در سال‌های اخیر با توجه به رشد فزاینده رسوایی‌های در نتیجه رفتارهای ناپسند مدیران ضعیف شده است. رفتار ناپسند در سازمان‌ها از جنبه‌های مختلف شامل جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، اقتصاد و جرم‌شناسی مورد مطالعه قرار گرفته است. واژه‌هایی همچون جرم‌های یقه سفید، تقلب و انحراف سازمانی که به صورت فراوان برای توصیف رفتار ناپسند سازمانی در ادبیات علمی مورد استفاده قرار گرفته است (مک لین^۱، ۲۰۰۸). مقاله منتشر شده در مجله کسب و کار جهانی در سال ۲۰۱۶، رفتار ناپسند را به عنوان نقض قانون، اصول و ارزش‌های سازمانی یا اصول اخلاق جهانی مانند احترام، عدالت و صداقت تعریف می‌کند. در سطوح مدیریت بالا، رفتار ناپسند مدیر عامل همچنین شامل دیگر اشکال رفتارهای ضد تولید که به سازمان آسیب می‌زند مانند فرصت‌طلبی مدیریت، آزار جنسی، تهدید و اجبار، اهمال و قصور، ریسک‌پذیری بالا و دیگر اشکال انحراف در محیط کاری را شامل می‌شود. بسیاری از علل و پیامدهای فعالیت‌های غیر اخلاقی در مدیران سطح بالا در پژوهش‌ها به صورت کافی مورد کاوش نبوده‌اند (گرو و همکاران^۲، ۲۰۱۰). یکی از رفتارهای ناپسند مدیران که می‌تواند پیامدهای جبران‌ناپذیری برای شرکت‌ها داشته باشد، مدیریت سود است. در بیشتر پژوهش‌هایی که تاکنون با هدف تبیین عوامل موثر بر مدیریت سود صورت گرفته است، تاکید بر ویژگی‌های خاص شرکت‌ها بوده است. این در حالی است که پژوهش‌های اخیر، ویژگی‌های روان‌شناختی مدیران را یکی از مهمترین عوامل موثر بر دستکاری سود بررسی می‌کنند. در الگوی اقتصاد

1. MacLean
2. Greve et al

مالی سنتی، فرض می‌شود تصمیم‌گیرندگان رفتار عقلایی دارند و همواره به دنبال حداکثر شدن مطلوبیت خود هستند. در حالیکه برخی از پژوهشگران تجربی به این نتیجه رسیدند که ممکن است تصمیم‌گیرندگان پیوسته به طور منطقی رفتار نکنند، به عبارت دیگر، ویژگی‌های روان‌شناختی مدیران نیز بخشی از مولفه‌های مهم در تصمیم‌گیری افراد باشند.

با توجه به روشنگری‌های ارائه شده اهمیت سمت مدیر عاملی سازمان بر کسی پوشیده نیست. اگرچه عملکرد سازنده و نه مدیر، تعالی و رشد سازمان را به همراه خواهد داشت، اما در طرف مقابل رفتارهای غیر اخلاقی او نیز می‌تواند عملکرد نامطلوب سازمان را در همه زمینه‌ها به همراه داشته باشد. دعوی حقوقی، از دست رفتن اعتبار شرکت، عدم قطعیت و اطمینان سرمایه‌گذاران و زیان‌های مالی چشمگیر، تقویت مفهوم بی‌عدالتی، کاهنده تعهد کارکنان، ترویج فرهنگ غیر اخلاقی و زهر آگین (سمی) در سطح سازمان از جمله اثرات مخرب آن است (ون اسکاتر و دِ دیا، ۲۰۱۸). بنابراین در پژوهش، محرک رفتار و عمل مدیران، بدقت زیر نظر قرار گرفته و یکی از عوامل موثر، شخصیت و ابعاد روانشناختی آن تشخیص داده شده است. بنابراین، مخاطب این پژوهش، مدیران عامل شرکت‌ها و رفتار ناپسند آنها (احتمال دستکاری سود) انتخاب شده‌اند.

هدف مهم پژوهش، مطالعه ویژگی‌های روان‌شناختی مدیریت شرکت و تاثیر آنها بر هر یک از فاکتورهای دستکاری سود شامل: مدل بنیش و بنیش تعدیل شده است. با توجه به اینکه پژوهش‌هایی در خارج از کشور برای تبیین صفات شخصیتی مدیران و پیش‌بینی اثرات آن در حال انجام است، در داخل کشور پژوهش جامع که بتواند موضوع را به صورت موشکافانه بررسی و نتیجه‌گیری کند، وجود نداشته است. بنابراین هم‌بندی موضوع‌های روانشناسی و حسابداری می‌تواند در کارایی گزارشگری مالی کمک کرده و هیات مدیره شرکت‌ها را به انتخاب مدیریت با ویژگی‌های مناسب شخصیتی برانگیزد که نتیجه آن سلامت مالی شرکت‌ها و کاهش آمار فساد مالی در سطح کشور شود.

بیان مسأله و اهمیت آن

مبانی نظری این پژوهش مبتنی بر پارادایم مالی رفتاری است، در پارادایم گفته شده، فرض انسان به عنوان موجودی منطقی که همواره در بهینه‌سازی منافع‌اش کامیاب است، مورد تردید

قرار می‌گیرد. طرفداران دانش مالی رفتاری اعتقاد راسخی دارند که آگاهی از «تمایلات روان‌شناختی» در عرصه سرمایه‌گذاری، به درستی ضروری و نیازمند توسعه جدی دامنه مطالعاتی است (دادرس و همکاران، ۱۳۹۷)، به عبارت دیگر مالی رفتاری به نظریه پردازان مالی و اقتصادی گوشزد می‌کند که در کنار سایر متغیرها، رفتار انسان را نیز در نظر بگیرند. به اعتقاد تالر، دیر زمانی نخواهد گذشت که توجه به عامل رفتار انسانی در نظریه‌ها، بخشی از اصول هویدا خواهد شد (رهنمای رودپشتی و تاجمیر ریاحی، ۱۳۹۳). همچنین در مالی رفتاری، برای بررسی و تحلیل متغیرها از جمله دستکاری سود، شخصیت و روان انسان‌ها را مورد توجه قرار می‌دهند که بعضی از این ویژگی‌ها، جنبه‌های تاریک و منفی (اعم از خودشیفتگی و بیش اعتمادی) و بعضی دیگر جنبه‌های روشن و مثبت شخصیت فرد است، بر این اساس، این پژوهش ارتباط برخی از ویژگی‌های روانشناختی مدیر و احتمال دستکاری سود را بررسی می‌کند.

رقم سود یکی از اجزای صورت‌های مالی است که در تصمیم‌گیری اشخاص برون سازمانی جهت برآورد ارزش سرمایه‌گذاری (برآورد وجوه نقد آتی دریافتی شرکت)، ارزیابی عملکرد شرکت، ارزیابی پاسخگویی و غیره، موثر است. حال پرسش اینجاست که آیا امکان دارد این اطلاعات مورد دستکاری قرار گیرد؟ آشکار است با توجه به وجود بسترهایی مانند تضاد منافع و عدم تقارن اطلاعاتی بین مالکیت و مدیریت، امکان تحریف و دستکاری سود توسط مدیریت وجود دارد. همچنین، در عمل نیز تحریف‌ها و رسوایی‌های جهانی و نتایج دریغ‌آور آنها مانند ورشکستگی شرکت‌هایی مثل وردکام و انرون، امکان دستکاری سود توسط مدیریت را تایید می‌کند (باغومیان و همکاران، ۱۳۹۶)، در سال‌های اخیر با توجه به اهمیت جستارهای درپيوند با دستکاری سود، عوامل موثر بر آن یکی از جستارهای جذاب و چالشی بوده و پژوهش‌های پیوسته با آن، حجم زیادی از متون و ادبیات حسابداری را به خود اختصاص داده است. به طور کلی عوامل موثر بر دستکاری سود توسط مدیران را به عوامل برون شرکتی و عوامل خاص شرکت‌ها (شامل ویژگی‌های شخصیتی مدیران، وضعیت شرکت و مانند آن) تقسیم‌بندی می‌کنند. با توجه به اینکه مسئولیت تهیه صورت‌های مالی با هیات مدیره و مدیر عامل شرکت‌ها است، از طرف دیگر اعمال و رفتار انسان‌ها انعکاس دهنده ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی آنها است، بنابراین می‌توان گفت بر مبنای پارادایم مالی رفتاری، شخصیت و روان مدیران می‌تواند عاملی تعیین کننده در انجام دستکاری سود باشد.

خودشیفتگی به عنوان ویژگی روان‌شناختی که بر روی افکار، احساسات و رفتار فرد تاثیرگذار است، شناخته می‌شود (آکتاس^۱ و همکاران، ۲۰۱۶). مدیران خودشیفته در مجموعه‌ای از ابعاد هم چون هوش، خلاقیت، شایستگی و قدرت رهبری، امتیاز بالایی به خود می‌دهند (چن^۲، ۲۰۱۰)، همچنین خودشیفتگی بطور گسترده به عنوان یک آشفتگی شخصیت مورد مطالعه قرار گرفته است (کمپیل و کمپیل^۳، ۲۰۰۹)، اگر خودشیفتگی در بالای هرم سازمانی، یعنی مدیران باشد، صدمات و لطمات آن جبران‌ناپذیر خواهد بود به طوری که حتی ممکن است ادامه حیات سازمان امری محال و ناممکن باشد (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۹)، مدیران خود شیفته، خود را به تعبیر نیچه به عنوان «مردان برتر» می‌دانند که قوانین معمول برای آنها راست و درست نیست، این اعتقاد می‌تواند احتمال انجام فعالیت‌های غیر اخلاقی مانند مدیریت سود را بیش‌تر کرده و روشنگری برای فعالیت‌های آنان باشد، مدیرانی با خودشیفتگی بالا ممکن است اقداماتی که از دید مردم غیرممکن به نظر می‌رسد و یا احتمال موفقیت آنها نمی‌رود به صورت خوش‌بینانه در نظر گرفته و به منظور جلب توجه دیگران این اقدام‌های جسورانه را انجام دهند.

همچنین یکی دیگر از ویژگی‌های اساسی شخصیتی مدیران، بیش اعتمادی است، مدیران بیش اعتماد در نتیجه این باور که آنها اطلاعات ویژه‌ای در اختیار دارند، دقت اطلاعات خود و پیرو آن سودها و جریانهای نقدی آتی واحد تجاری خود را بیش از حد تخمین می‌زنند و چشم‌انداز مثبتی از ریسک و بازده آینده شرکت دارند، وجود ویژگی بیش اطمینانی در مدیران در نحوه شناسایی سود و زیان و مبلغ دفتری دارایی‌ها و بدهی‌ها تأثیرگذار است، به گونه‌ای که می‌توان گفت بیش اطمینانی مدیران به افزایش هموارسازی سود نیز کشیده خواهد شد. همچنین مدیران بیش اطمینان، بازده آینده ناشی از پروژه‌های سرمایه‌گذاری شرکت را بیشتر برآورد و در چنین پروژه‌هایی، سرمایه‌گذاری بیشتری می‌کنند، بنابراین ممکن است زیان را به تأخیر بیندازند و برآوردهای خوش‌بینانه‌ای در تعیین ارزش دارایی‌های جاری و یا بلندمدت داشته باشند. براساس پژوهش‌های پیشین، مدیران بیش اطمینان ممکن است به دلیل اطمینان بیش از حدی که به گزارش فعالیت‌های شرکت دارند و یا به دلیل اعمال نکردن ویرایش‌های پیشنهادی حسابرس، از انجام حسابرسی جلوگیری و بدین گونه، فرصت بیشتری برای مدیریت سود فراهم کنند، از این رو، می‌توان انتظار داشت مدیران بیش اطمینان، برای ارائه تصویر

1. Aktas

2. Chen

3. Campbell & Campbell

مطلوبی از عملکرد مالی خویش، گرایش بیشتری به اعمال مدیریت سود داشته باشند. در نتیجه، این اقدام باعث کاهش کیفیت گزارش‌های مالی می‌شود و زمینه را برای وجود احتمال تقلب در صورتهای مالی افزایش می‌دهد (ابراهیمی و سربازی آزاد، ۱۳۹۶).

با توجه به جستارهای یادشده و اهمیت موضوع، مولفه‌های مختلف روان‌شناختی مدیران شامل خودشیفتگی و بیش اعتمادی مورد بررسی قرار گرفته و تاثیر آنها در فرآیند دستکاری سود شرکت‌ها بصورت دقیق بررسی خواهد شد، از طرف دیگر از آنجائیکه حسابرس برای شروع کار، ریسک‌های حسابرسی و تمامی متغیرهای موثر بر آن را بررسی می‌کند، بنابراین این موضوع در محاسبات و بررسی‌های حسابرس موثر خواهد بود، به عبارتی دیگر از آنجائیکه حسابرس موظف است حسابرسی را به گونه‌ای برنامه‌ریزی و اجرا کند که از نبود تحریف با اهمیت در صورت‌های مالی اطمینان معقول کسب شود، بنابراین جنبه‌های شخصیتی مدیر (موثر بر احتمال دستکاری سود) می‌تواند دربرگیرنده تحریف در صورت‌های مالی باشد. گفتنی اینکه بعضی از ویژگی‌های شخصیتی ممکن است ریسک ذاتی و کنترلی فرآیند حسابرسی را افزایش داده و حساب‌رسان برای دستیابی به سطح قابل قبول از ریسک حسابرس، ناگزیر دامنه بررسی‌های خودشان را افزایش می‌دهند. با توجه به اینکه ریسک کنترلی در این شرکت‌ها بالا برآورد می‌شود، بنابراین حسابرس ممکن است تعداد بندهای تعدیلی بیشتری را گزارش کرده و ضعف‌های کنترل داخلی واحد مورد رسیدگی را مورد تاکید قرار دهند.

پیشینه پژوهش

اکبرلو و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی ارتباط بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی، نقش تعدیلی مدیریت سود بررسی کردند، نتایج حاصل از پژوهش آنها نشان می‌دهد، خودشیفتگی مدیران بر آوای خوش‌بینانه گزارشگری مالی تاثیر مثبت و معناداری دارد. به گفته‌ای مدیران خودشیفته به گزارش‌های مالی تنظیم یافته با آوای خوش‌بینانه، فرصتی برای فرونشاندن اشتباهات سیری‌ناپذیر خود برای پیشرفت شخصی خودشان نگاه می‌کنند. منصور زارع و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی نقش خودشیفتگی در تمایل به مدیریت سود پرداختند، نتایج پژوهش آنها نشان داد رابطه مثبت و معنی‌دار بین خودشیفتگی و تمایل به مدیریت سود فرصت‌طلبانه وجود دارد، به عبارت دیگر، افراد خودشیفته تمایل بیشتری به مدیریت سود فرصت‌طلبانه دارند.

ایمر و گرکر (۱۳۹۸)، به بررسی ویژگی‌های شخصیتی پیروان و گرایش به موافقت با درخواست غیراخلاقی مدیران برای تقلب پرداختند، نتایج پژوهش آنها نشان داد ارتباط مثبت و معنی‌داری بین خودشیفتگی از نوع پیشرفت خود با از خود گذشتگی و شاخص تقلب (موافقت با درخواست تقلب) در حسابداری وجود دارد، همچنین ارتباط منفی و معنی‌داری بین پویایی و شاخص تقلب در حسابداری مشاهده شد. اما بر اساس یافته‌ها، بین تعامل خودشیفتگی و پویایی با شاخص تقلب در حسابداری ارتباط معنی‌داری یافت نشد.

بذرافشان و همکاران (۱۳۹۷)، تأثیر خودشیفتگی مدیران بر کیفیت گزارشگری مالی بررسی کردند، بر اساس یافته‌های آنها، بین خودشیفتگی مدیران بر اساس اندازه امضا با معیارهای کیفیت گزارشگری مالی، رابطه معناداری وجود ندارد. با این حال، بین خودشیفتگی مدیران بر اساس نسبت پاداش مدیران بر حقوق و دستمزد کارکنان با دو مورد از معیارهای کیفیت گزارشگری مالی (شامل مدیریت سود و کیفیت سود) رابطه معناداری مشاهده شد، به این ترتیب که خودشیفتگی مدیران موجب افزایش مدیریت سود و کاهش کیفیت سود می‌شود.

عباس صالحی (۱۳۹۷)، به بررسی تأثیر ویژگی‌های مدیرعامل بر میزان مدیریت سود واقعی و عملکرد آتی در ۱۴۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخت و به این نتیجه رسید که ویژگی‌های مدیرعامل بر میزان مدیریت سود واقعی و عملکرد آتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معناداری دارد.

عبدلی و امیری اسفندقه (۱۳۹۵)، ارتباط بین اطمینان بیش از حد مدیران و پیش‌بینی سود مدیریت را بررسی کردند، نتایج پژوهش آنها نشان داد که بین بیش اطمینانی مدیریت و دقت پیش‌بینی سود توسط مدیریت رابطه منفی و معنی‌داری وجود دارد و این پدیده روانشناسی موجب افزایش در فراوانی پیش‌بینی سود در شرکت می‌شود. همچنین نتایج نشان داد که بیش اطمینانی مدیریت باعث افزایش تعدیل مثبت سود پیش‌بینی شده نسبت به تعدیل منفی سود پیش‌بینی شده می‌شود، به این صورت که مدیرانی که دچار بیش اطمینانی هستند، تعدیل مثبت سود پیش‌بینی شده بیشتری دارند.

بلو و حسنی القار (۱۳۹۴)، نشان دادند که بیش اطمینانی مدیریت به طور معناداری به افزایش هموارسازی سود کشیده می‌شود. همچنین یافته‌های آنها نشان داد در شرکت‌های با ریسک سیستماتیک بالاتر، احتمال هموارسازی سود بیشتر است.

بنی مهد و همکاران (۱۳۹۳) به این نتیجه رسیدند هر چه مدیریت سود در یک شرکت افزایش یابد و اندازه شرکت بزرگتر شود، آن گاه تعداد بندهای حسابرسی قبل از بند اظهارنظر افزایش می‌یابد.

کونتیزا و همکاران (۲۰۲۰) یافتند خودشیفتگی مدیرعامل با مدیریت سود ارتباط دارد، این بدان معناست که یک مدیرعامل خودشیفته تمایل به دستکاری سود شرکت برای تحقق منافع خود دارد، که دیدگاه جدیدی را به نظریه نمایندگی اضافه می‌کند.

لین و همکاران (۲۰۲۰) به این نتیجه رسیدند که با در نظر گرفتن آستانه‌های درآمد، شرکت‌هایی که مدیرعامل خودشیفته‌تری دارند، رفتار مدیریت سود واقعی در آن شرکتها، تحت تاثیر قرار می‌گیرند.

آبو^۱ و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی رابطه میان خودشیفتگی مدیران و میزان ریسک شرکت پرداختند، نتایج پژوهش آنها نشان داد که در شرکت‌های کوچکتر مدیر خودشیفته ریسک‌پذیری بیشتری دارد و در شرکت‌های بزرگتر مدیر خودشیفته ریسک‌پذیری کمتری دارد.

احمد ظاهر^۲ (۲۰۱۹)، تاثیر بیش اطمینانی مدیرعامل بر مدیریت سود بر مبنای اقلام تعهدی و فعالیت‌های واقعی در بازار سرمایه مصر بررسی کرد، نتایج پژوهش نشان داد بیش اطمینانی مدیرعامل بر هر دوی مدیریت سود بر مبنای اقلام تعهدی و فعالیت‌های واقعی تاثیر مثبت دارد، همچنین مدیران در مصر از هر دو روش بصورت همزمان استفاده می‌کنند.

کاپالبو^۳ و همکاران (۲۰۱۷) به بررسی رابطه میان خودشیفتگی مدیران و مدیریت سود پرداختند نتایج پژوهش آنها نشانگر وجود رابطه میان این دو متغیر است.

چترجی و پولوک^۴ (۲۰۱۷) بیان داشتند مدیران خودشیفته ترجیح می‌دهند افرادی که نظارت‌کننده و کنترلگر ضعیفی هستند را به خدمت بگیرند (مانند افرادی که تجربه کمی در این زمینه دارند)، در نتیجه مدیران خودشیفته به دنبال ایجاد یک سیستم کنترل داخلی ناکارا در سازمان هستند.

فرینو^۵ و همکاران (۲۰۱۵) نیز بیان داشتند که پدیدارشدن خودشیفتگی در بین مدیران با فعالیت‌های مدیریت سود همراه است، بر اساس مبانی نظری مطرح شده در پژوهش آنها، انتظار می‌رود خودشیفتگی در بین مدیران در بروز پدیده مدیریت سود و عملکرد مالی شرکت تاثیرگذار باشد.

1. Aabo

2. Ahmed, Zaher

3. Capalbo

4. Chatterjee & Pollock

5. Frino

باومن^۱ (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی بیش اطمینانی مدیریت و هموارسازی سود پرداخت. وی از تصمیم‌های سرمایه‌گذاری و اعمال اختیار خرید سهام به عنوان معیارهای بیش اطمینانی استفاده کرد. یافته‌های وی نشان داد بیش اطمینانی مدیران و هموارسازی سود رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

تین شی^۲ و همکاران (۲۰۱۴)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیریت و مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی پرداختند. نتایج آنها نشان داد که مدیران بیش اطمینان با احتمال بیشتری نسبت به سایر مدیران اقدام به افزایش سود گزارش شده از طریق اقلام تعهدی اختیاری می‌کنند. سنگوپتا و شن (۲۰۰۷) دریافتند هر چه سطح دستکاری اقلام تعهدی و در نتیجه بیش‌نمایی سود افزایش یابد، صدور گزارش غیر مقبول حسابرسی نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه‌های پژوهش

۱. در شرکت‌های با مدیریت خود شیفته، احتمال دستکاری سود با استفاده از مدل بنیش بیشتر است.
۲. در شرکت‌های با مدیریت خود شیفته، احتمال دستکاری سود با استفاده از مدل بنیش تعدیل شده بیشتر است.
۳. در شرکت‌های با بیش اعتمادی مدیریت، احتمال دستکاری سود با استفاده از مدل بنیش بیشتر است.
۴. در شرکت‌های با بیش اعتمادی مدیریت، احتمال دستکاری سود با استفاده از مدل بنیش تعدیل شده بیشتر است.
۵. با افزایش احتمال دستکاری سود در شرکت‌ها با استفاده از مدل بنیش، ضعف‌های کنترل داخلی توسط حسابرسان گزارش می‌شود.
۶. با افزایش احتمال دستکاری سود در شرکت‌ها با استفاده از مدل بنیش تعدیل شده، ضعف‌های کنترل داخلی توسط حسابرسان گزارش می‌شود.
۷. با افزایش احتمال دستکاری سود در شرکت‌ها با استفاده از مدل بنیش، تعداد بندهای تحریف گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای تحریف شرکت‌های نمونه خواهد بود.
۸. با افزایش احتمال دستکاری سود در شرکت‌ها با استفاده از مدل بنیش تعدیل شده، تعداد بندهای تحریف گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای تحریف شرکت‌های نمونه خواهد بود.

1. Bouwman

2. Tien-Shih

۹. با افزایش احتمال دستکاری سود در شرکت‌ها با استفاده از مدل بنیش، تعداد بندهای محدودیت گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای محدودیت شرکت‌های نمونه خواهد بود.
۱۰. با افزایش احتمال دستکاری سود در شرکت‌ها با استفاده از مدل بنیش تعدیل شده، تعداد بندهای محدودیت گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای محدودیت شرکت‌های نمونه خواهد بود.

جامعه آماری و نمونه پژوهش

جامعه آماری پژوهش دربرگیرنده شرکت‌های فعال بورس اوراق بهادار تهران که در دوره پژوهش اطلاعات مالی ارائه کرده اند، است. دوره زمانی پژوهش سالهای ۱۳۹۱ لغایت ۱۳۹۸ است. با توجه به محدودیت‌های نمونه آماری، ۱۵۶ شرکت از مجموع کل شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان نمونه انتخاب شدند و نمونه پژوهش دربرگیرنده ۱۰۹۲ (۷*۱۵۶) سال - شرکت است که پس از بررسی داده‌های جمع‌آوری شده و حذف داده‌های پرت، در نهایت نمونه پژوهش برای آزمون فرضیه‌های پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. داده‌های پژوهش حاضر از لوح‌های فشرده آرشیو تصویری و آماری سازمان بورس اوراق بهادار، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران و دیگر پایگاه‌های مرتبط و نیز نرم‌افزارهای تدبیر پرداز و رهاورد نوین استخراج شده‌اند.

روش پژوهش

روش این پژوهش توصیفی، از نوع همبستگی بوده و با توجه به اطلاعات به دست آمده از نظر تعداد و نوع، تحلیل تجمعی داده‌ها انجام گرفته است. داده‌های جمع‌آوری شده به وسیله نرم‌افزار Eviews نسخه ۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. داده‌های مورد نیاز برای آزمون مدل از سایت اینترنتی سامانه جامع اطلاع رسانی ناشران جمع‌آوری شد.

الگوی پژوهش

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، به ترتیب از رابطه‌های زیر استفاده شده است:
فرضیه اول:

$$EMP_{it/B} = \alpha_0 + \alpha_1 Narcissism_{it} + \alpha_2 SIZE_{it} + \alpha_3 LEV_{it} + \alpha_4 CFO_{it} + \alpha_5 ROA_{it} + \varepsilon$$

فرضیه دوم:

$$EMP_{it/BA} = \alpha_0 + \alpha_1 Narcissism_{it} + \alpha_7 SIZE_{it} + \alpha_7 LEV_{it} + \alpha_8 CFO_{it} + \alpha_9 ROA_{it} + \varepsilon$$

فرضیه سوم:

$$EMP_{it/B} = \alpha_0 + \alpha_1 Overconfidence_{it} + \alpha_7 SIZE_{it} + \alpha_7 LEV_{it} + \alpha_8 CFO_{it} + \alpha_9 ROA_{it} + \varepsilon$$

فرضیه چهارم:

$$EMP_{it/BA} = \alpha_0 + \alpha_1 Overconfidence_{it} + \alpha_7 SIZE_{it} + \alpha_7 LEV_{it} + \alpha_8 CFO_{it} + \alpha_9 ROA_{it} + \varepsilon$$

فرضیه پنجم:

$$INT - CON_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 EMP_{it/B} + \alpha_7 SIZE_{it} + \alpha_7 LEV_{it} + \alpha_8 CFO_{it} + \alpha_9 ROA_{it} + \varepsilon$$

فرضیه ششم:

$$INT - CON_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 EMP_{it/BA} + \alpha_7 SIZE_{it} + \alpha_7 LEV_{it} + \alpha_8 CFO_{it} + \alpha_9 ROA_{it} + \varepsilon$$

فرضیه هفتم:

$$misstatement_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 EMP_{it/B} + \alpha_7 SIZE_{it} + \alpha_7 LEV_{it} + \alpha_8 CFO_{it} + \alpha_9 ROA_{it} + \varepsilon$$

فرضیه هشتم:

$$misstatement_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 EMP_{it/BA} + \alpha_7 SIZE_{it} + \alpha_7 LEV_{it} + \alpha_8 CFO_{it} + \alpha_9 ROA_{it} + \varepsilon$$

فرضیه نهم:

$$limitation_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 EMP_{it/B} + \alpha_7 SIZE_{it} + \alpha_7 LEV_{it} + \alpha_8 CFO_{it} + \alpha_9 ROA_{it} + \varepsilon$$

فرضیه دهم:

$$limitation_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 EMP_{it/BA} + \alpha_7 SIZE_{it} + \alpha_7 LEV_{it} + \alpha_8 CFO_{it} + \alpha_9 ROA_{it} + \varepsilon$$

نحوه اندازه‌گیری متغیرها

✓ احتمال دستکاری سود

$$EMP_{it/B} = \text{احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش}$$

بنیش (۱۹۹۷، ۱۹۹۹) ترکیبی از نسبت های مالی و اقلام تعهدی را برای پیش بینی شیوه های دستکاری سود به کار گرفت (کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵). مدل یادشده یکی از شاخص های

مطرح برای تعیین دستکاری انجام شده در سود منعکس شده در صورت‌های مالی شرکت‌ها است که بنیش در سال ۱۹۹۷ آنرا معرفی کرد.

مدل دستکاری سود مدل بنیش به شرح زیر است:

$$M = -4.84 + (0.92 * DSRI) + (0.528 * GMI) + (0.404 * AQI) + \\ (0.892 * SGI) + (0.115 * DEPI) - (0.172 * SGAI) + (4.679 * TATA) - \\ (0.327 * LVGI)$$

نکته: نقطه گسیختگی مدل نخست بنیش، $1/78$ - است، بنابراین اگر امتیاز محاسبه شده (M) بیشتر از $1/78$ - باشد، به احتمال زیاد شرکت دستکاری کننده سود است و متغیر احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش، مقدار یک می‌گیرد و در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود.

$$= EMP_{it/BA} = \text{احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش تعدیل شده}$$

مدل دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش تعدیل شده بصورت زیر است:

$$\text{Adjusted-M-score-Beneish} = 0.002 + (0.665 * TATA) + (0.257 * LVGI) + \\ (0.024 * SGAI) - (0.641 * DEPI) + (0.190 * SGI) + (0.004 * AQI) - \\ (0.032 * GMI) + (0.611 * DSRI)$$

نکته: نقطه گسیختگی مدل تعدیل شده بنیش، 0.5 است، بنابراین اگر امتیاز محاسبه شده (M-SCORE) بیشتر از 0.5 باشد، به احتمال زیاد شرکت دستکاری کننده سود است و متغیر احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش تعدیل شده، مقدار یک می‌گیرد و در غیر این صورت مقدار آن صفر خواهد بود.

در مدل‌های گفته شده M و Adjusted-M-score-Beneish امتیاز دستکاری سود؛ DSRI شاخص فروش های روزانه در حسابهای دریافتی؛ GMI شاخص حاشیه سود ناخالص؛ AQI شاخص کیفیت داراییها؛ SGI شاخص رشد فروش؛ DEPI شاخص استهلاک؛ SGAI شاخص هزینه‌های اداری عمومی و فروش؛ TATA شاخص مجموع اقلام تعهدی به مجموع داراییها؛ LVGI شاخص اهرم مالی است که به شرح زیر محاسبه می‌شود:

DSRI= شاخص فروش های روزانه در حسابهای دریافتی با استفاده از نسبت مقابل محاسبه می شود:

$$DSRI = \frac{REC_t / SALES_t}{REC_{t-1} / SALES_{t-1}} \quad \text{رابطه (۱)}$$

افزایش در شاخص مطالبات (REC) به فروش (SALES) می تواند به دلیل تغییر در سیاست های اعتباری برای افزایش میزان فروش باشد، اما افزایش نامتناسب در مطالبات موجب بیش نمایی درآمد نیز می شود (کردستانی و تاتلی، ۱۳۹۵).

GMI= شاخص حاشیه سود ناخالص: نتیجه بزرگتر از یک شاخص نشانگر آن است که شاخص، وضعیت نامطلوبی را برای شرکت نشان می دهد و این شرکت ها بیشتر در معرض دستکاری سود قرار می گیرند، در این رابطه Sale فروش سالانه و COG بهای تمام شده کالای فروش رفته است:

$$GMI = \frac{SALES_{t-1} - COG_{t-1} / SALES_{t-1}}{SALES_t - COG_t / SALES_t} \quad \text{رابطه (۲)}$$

AQI= شاخص کیفیت دارائیه: اگر این شاخص بزرگتر از یک باشد، نشانگر آن است که شرکت به صورت بالقوه هزینه های معوق و دارائی های نامشهود را افزایش و سود را دستکاری کرده است. در رابطه زیر CA، جمع دارائیهای جاری، PPE اموال، ماشین آلات و تجهیزات و ASSETS جمع دارائیهها است:

$$AQI = \frac{1 - (CA_t + PPE_t) / ASSETS_t}{1 - (CA_{t-1} + PPE_{t-1}) / ASSETS_{t-1}} \quad \text{رابطه (۳)}$$

SGI= شاخص رشد فروش: اگر شاخص بزرگتر از یک باشد، حاکی از رشد فروش شرکت در مقایسه با سال قبل است. رشد فروش به تنهایی دلالت بر دستکاری سود شرکت نیست، با وجود این، رشد شرکتها احتمالات را در باره دستکاری سود افزایش می دهد.

$$SGI = \frac{SALES_t}{SALES_{t-1}}$$

DEPI= شاخص استهلاک: مقدار بزرگتر از یک برای این شاخص مبین آن است که شرکت برآوردهای اموال، ماشین آلات و تجهیزات را افزایش داده است. بنابراین احتمال دستکاری سود نیز افزایش می یابد. در رابطه زیر DEP هزینه استهلاک دارائیهای ثابت مشهود و PPE ناخالص اموال، ماشین آلات و تجهیزات است.

$$DEPI = \frac{DEP_{t-1}/PPE_{t-1}}{DEP_t/PPE_t}$$

(رابطه ۴)

SGAI = شاخص هزینه‌های اداری، عمومی و فروش: این شاخص، نسبت هزینه‌های اداری، عمومی و فروش شرکت به فروش را اندازه‌گیری می‌کند. افزایش عدد حاصله از نسبت دلالت بر وضعیت نامطلوب شرکت بوده و احتمالات را در مورد دستکاری سود افزایش می‌دهد. در رابطه زیر $SGA_t = EXP_t$ ، SGA_t هزینه‌های اداری، عمومی و فروش و $SALES_t$ فروش سالانه شرکت است:

$$SGAI = \frac{SGA_t, EXP_t / SALES_t}{SGA_t, EXP_{t-1} / SALES_{t-1}}$$

(رابطه ۵)

TATA = شاخص مجموع اقلام تعهدی به مجموع دارائیه‌ها: این نسبت حاصل تقسیم مجموع اقلام تعهدی (تفاوت بین سود عملیاتی و جریان نقد عملیاتی) بر مجموع دارائیه‌ها بدست می‌آید. LVGI = شاخص اهرم مالی: این نسبت مجموع بدهیها را به مجموع دارائیه‌های شرکت اندازه‌گیری می‌کند. عدد بزرگتر از یک برای شاخص نشان دهنده اهرم فزاینده و افزایش احتمال دستکاری سود در صورت‌های مالی است.

✓ Overconfidence

✓ بیش اعتمادی مدیر عامل

در این پژوهش برای اندازه‌گیری بیش اطمینانی مدیریت مطابق پژوهش مهربان پور و همکاران (۱۳۹۶) از شاخص مبتنی بر سرمایه‌گذاری (سرمایه‌گذاری بیش از حد) استفاده شده است. بدین منظور ابتدا مدل رگرسیونی ۶ برآورد شده و سپس باقیمانده هر سال محاسبه می‌شود:

$$ASSET * GR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SALE * GR_{i,t} + \epsilon_{i,t}$$

(رابطه ۶)

$ASSET * GR_{i,t}$ = رشد دارائیه‌ها در پایان دوره مالی برای شرکت.

$SALE * GR_{i,t}$ = رشد فروش در پایان دوره مالی برای شرکت.

$\epsilon_{i,t}$ = باقیمانده رگرسیونی در پایان دوره مالی برای شرکت که مقدار مثبت

این باقیمانده‌ها بیانگر سرمایه‌گذاری بیش از حد در دارائیه‌ها و مقدار منفی این باقیمانده‌ها بیانگر سرمایه‌گذاری کمتر از حد در دارائیه‌ها است. برای مقادیر مثبت باقیمانده‌ها که نشانگر بیش اعتمادی مدیر عامل است، مقدار ۱ و برای مقادیر منفی باقیمانده‌ها، مقدار ۰ منظور می‌شود.

Narcissism ✓

در این پژوهش خود شیفتگی همسان پژوهش‌های نمازی و همکاران (۱۳۹۶) و اسکات جاد^۱ و همکاران (۲۰۱۷) با استفاده از شاخص پاداش نقدی مدیران (پاداش نقدی مصوب مجمع تقسیم بر کل حقوق دستمزد پرداختی سال مالی شرکت) اندازه‌گیری می‌شود.

Int-Con ✓

اگر ضعف کنترل داخلی در گزارش حسابرسی بیان شده باشد مقدار ۱ و در غیر این صورت صفر می‌گیرد.

Misstatement ✓

اگر تعداد بندهای دستکاری شده گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای دستکاری شده شرکت‌های نمونه باشد مقدار ۱ و در غیر این صورت صفر می‌گیرد.

Limitation ✓

اگر تعداد بندهای محدودیت در دامنه رسیدگی گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای مربوطه شرکت‌های نمونه باشد، مقدار ۱ و در غیر این صورت صفر می‌گیرد.

SIZE ✓

اندازه شرکت، در پژوهش حاضر برای کنترل اندازه شرکت از لگاریتم طبیعی جمع داراییهای پایان دوره استفاده شده است.

LEV ✓

اهرم مالی که از طریق نسبت مجموع بدهیها به مجموع دارائیهها حاصل می‌شود.

CFO ✓

جریان نقدی عملیاتی شرکت یکی دیگر از متغیرهای کنترلی است که ممکن است احتمال دستکاری سود را تحت تاثیر قرار دهد.

ROA ✓

سود خالص به داراییهای پایان دوره.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در نگاره ۱ و ۲ ارائه شده است. همانطور که در جداول مشخص شده، میانگین خودشیفتگی برابر با ۰,۰۱۳، بیشینه و کمینه آن نیز به ترتیب ۰,۲۸ و ۰,۰۰۵ است. بیشترین مقدار انحراف معیار در بین متغیرهای کنترل مربوط به اندازه شرکت و کمترین آن مربوط به جریانات نقدی عملیاتی است که نشان دهنده پراکندگی بالا در متغیر اندازه شرکت و پراکندگی پایین متغیر جریانات نقدی عملیاتی است. اطلاعات مربوط به سایر متغیرها در نگاره‌های زیر نشان داده شده است:

نگاره ۱

متغیر	انحراف معیار	کمینه	بیشینه	میانه	میانگین	تعداد مشاهدات
خود شیفتگی	۰,۰۲۷	۰,۰۰۵	۰,۲۸	۰,۰۰۳	۰,۰۱۳	۱۰۹۲
اندازه شرکت	۰,۷۱	۴,۱۸	۸,۵	۶,۱۴	۶,۲۴	۱۰۹۲
اهرم مالی	۰,۵۴	۰,۰۴	۰,۹۸	۰,۶۰	۰,۶۶	۱۰۹۲
جریانات نقدی عملیاتی	۰,۱۶	۱,۳۵-	۰,۸۷	۰,۱۴	۰,۱۱	۱۰۹۲
بازده داراییها	۰,۱۶۶	۰,۵۶-	۰,۶۲	۰,۱۶	۰,۱۵	۱۰۹۲

نگاره ۲

متغیر	مقدار	تعداد	درصد
بیش اعتمادی	۰	۶۲	۰,۰۵۷
	۱	۱۰۳۰	۰,۹۴۳
	جمع	۱۰۹۲	۱۰۰
احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش	۰	۶۶۸	۶۱,۱۷
	۱	۴۲۴	۳۸,۸۳
	جمع	۱۰۹۲	۱۰۰,۰۰
احتمال دستکاری سود بر مبنای بنیش تعدیل شده	۰	۸	۰,۷۳
	۱	۱۰۸۴	۹۹,۲۷
	جمع	۱۰۹۲	۱۰۰,۰۰
آیا ضعف‌های کنترل داخلی توسط حسابرس گزارش شده است؟	۰	۶۹۴	۶۳,۵۶
	۱	۳۹۸	۳۶,۴۴
	جمع	۱۰۹۲	۱۰۰,۰۰
آیا تعداد بندهای تحریف گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای تحریف شرکت‌های نمونه می‌باشد؟	۰	۸۲۱	۷۵,۱۸
	۱	۲۷۱	۲۴,۸۲
	جمع	۱۰۹۲	۱۰۰
آیا تعداد بندهای محدودیت گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای محدودیت شرکت‌های نمونه می‌باشد؟	۰	۹۵۶	۸۷,۵۵
	۱	۱۳۶	۱۲,۴۵
	جمع	۱۰۹۲	۱۰۰

آزمون‌های رگرسیون

از آنجائیکه در این پژوهش و در تمامی فرضیه‌ها، متغیر وابسته دارای مقیاس کیفی بوده و برای ورود به مدل کد گذاری می‌شوند، از رگرسیون با متغیر وابسته مجازی استفاده می‌شود. تخمین چنین مدل‌هایی به روش حداقل مربعات معمولی و مدل‌های خطی امکان پذیر نیست، در این مواقع باید از مدل رگرسیون لاجستیک باینری بهره گرفت.

همانگونه که در نگاره ۳ دیده می‌شود نتایج آزمون فرضیه ۱ و ۲ نشانگر آن است که خودشیفتگی به عنوان یکی از ویژگی‌های روانشناختی مدیریت بر احتمال دستکاری سود با استفاده از مدل بنیش تعدیل شده موثر بوده است، چراکه در قسمت دوم جدول ضریب متغیر خودشیفتگی در سطح معنی‌داری حدود ۹۹، مثبت است، بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که خودشیفتگی مدیر عامل بر احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش تعدیل شده تاثیر داشته و فرضیه پژوهش تایید می‌شود. همچنین این فرضیه با استفاده از مدل بنیش هم مورد آزمون قرار گرفت (که در قسمت اول مدل نتایج ارائه شده است) که نتیجه آن نبود ارتباط بین دو متغیر یادشده بود.

نگاره ۳. نتایج آزمون فرضیه اول و دوم

متغیر وابسته: احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش/بنیش تعدیل شده				
نام متغیر	ابعاد	ضریب متغیر توضیحی	خطای استاندارد	احتمال آماره والد
خودشیفتگی	NAR	۴.۳۱	۲.۷۳	۰.۱۱
اندازه شرکت	SIZ	-۰.۰۰۳	۰.۱۱	۰.۹۸
اهرم مالی	LEV	۰.۲۸	۰.۴۸	۰.۵۶
جریان‌ات نقدی عملیاتی	CFO	-۹.۸۳	۱.۰۲۲	۰.۰۰
بازده دارائیه‌ها	ROA	۹.۲۸	۱.۳۴	۰.۰۰
مقدار ثابت	C	-۰.۵۹	۰.۶۹	۰.۳۹
ضریب مک فادن		۰.۲۰		
معنی‌داری کل مدل		۲۷۹.۶۶		
		۰.۰۰		
خودشیفتگی	NAR	۲۷۲.۸۳	۵۱.۸۸	۰.۰۰
اندازه شرکت	SIZ	۰.۵۷	۰.۶۷	۰.۳۹
اهرم مالی	LEV	-۰.۱۸	۰.۳۰	۰.۵۴
جریان‌ات نقدی عملیاتی	CFO	۱.۰۹۳	۱.۲۳	۰.۳۷
بازده دارائیه‌ها	ROA	۰.۳۰	۰.۹۱	۰.۷۴
مقدار ثابت	C	۱.۰۴	۴.۱۲	۰.۸۰
ضریب مک فادن		۰.۱۵۳۷۱۶		
معنی‌داری کل مدل		۱۴.۵۴۱۹۲		
		۰.۰۱۲۵۱۰		

همانگونه که در نگاره ۴ دیده می‌شود، ارتباط بین احتمال دستکاری سود و بیش اعتمادی مدیر عامل معنادار نبوده است، چراکه احتمال آماره، بالای ۵٪ است، بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که بیش اعتمادی مدیر عامل بر احتمال دستکاری سود تاثیر ندارد و فرضیه پژوهش مبنی بر ارتباط مستقیم بیش اعتمادی مدیر عامل و احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل (بنیش و بنیش تعدیل شده) پذیرفته نمی‌شود. یافته پژوهش نشانگر آن است که بیش اعتمادی مدیر عامل، محرک رفتارهای غیراخلاقی او از جمله دستکاری سود نیست.

نگاره ۴. نتایج آزمون فرضیه سوم و چهارم

متغیر وابسته: احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش/بنیش تعدیل شده				
نام متغیر	ابعاد	ضریب متغیر توضیحی	خطای استاندارد	احتمال آماره والد
بیش اعتمادی	OVE	۰.۰۳۷	۰.۰۶۵	۰.۵۷
اندازه شرکت	SIZ	-۰.۰۳۳	۰.۱۰	۰.۷۵
اهرم مالی	LEV	۰.۲۸	۰.۴۹	۰.۵۷
جریانان نقدی عملیاتی	CFO	-۹.۸۰	۱.۰۲۴	۰.۰۰
بازده دارائیه	ROA	۹.۴۴	۱.۳۴	۰.۰۰
مقدار ثابت	C	-۰.۳۹	۰.۶۸	۰.۵۶
ضریب مک فادن		۰.۱۹		
معنی داری کل مدل		۲۷۳.۱۱		
		۰.۰۰		
بیش اعتمادی	OVE	-۰.۰۳۷	۰.۰۷	۰.۶۰
اندازه شرکت	SIZ	۰.۵۱	۰.۷۸	۰.۵۲
اهرم مالی	LEV	-۰.۱۷	۰.۳۳	۰.۶۰
جریانان نقدی عملیاتی	CFO	۱.۲۴	۱.۲۶	۰.۳۳
بازده دارائیه	ROA	۱.۱۵	۰.۹۷	۰.۲۳
مقدار ثابت	C	۱.۸۷	۴.۷۹	۰.۶۹
ضریب مک فادن		۰.۰۸۹		
معنی داری کل مدل		۸.۴۳		
		۰.۱۳		

نتایج نشان می‌دهد که ارتباط بین ضعف‌های کنترل داخلی درج شده در گزارش حسابرسی و احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش - بنیش تعدیل شده معنادار نبوده است، چراکه احتمال آماره بیشتر از ۵٪ است و از نظر آماری معنی دار نیست، به عبارت دیگر با افزایش احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش - بنیش تعدیل شده در شرکت‌های ایرانی، ضعف‌های کنترل

داخلی بیان شده در گزارش حسابرسی تحت تاثیر قرار نمی گیرد. با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون نسبت راستمایی LR حدود صفر است، نتیجه می گیریم که مدل استفاده شده معنی داری مناسبی داشته است. همچنین ارتباط بعضی از متغیرهای کنترلی از جمله اندازه شرکت با متغیر وابسته، در پیوند است.

تکارت ۵. نتایج آزمون فرضیه پنجم و ششم

متغیر وابسته: ضعف های کنترل داخلی درج شده در گزارش حسابرسی				
نام متغیر	ابعاد	ضریب متغیر توضیحی	خطای استاندارد	احتمال آماره والد
احتمال دستکاری سود بر مبنای	EMPB	-۰.۲۰	۰.۱۵	۰.۱۷
اندازه شرکت	SIZ	-۰.۳۵	۰.۰۹۶	۰.۰۰
اهرم مالی	LEV	-۰.۲۵	۰.۱۴	۰.۰۷
جریان نقدی عملیاتی	CFO	-۱.۱۳	۰.۵۵	۰.۰۴
بازده دارائیه	ROA	-۰.۹۳	۰.۵۳	۰.۰۷
مقدار ثابت	C	۲.۰۸۵	۰.۶۱	۰.۰۰
ضریب مک فادن		۰.۰۲۷		
معنی داری کل مدل		۳۸.۳۹		
		۰.۰۰		
احتمال دستکاری سود بر مبنای	EMPBA	۰.۲۵	۰.۷۵	۰.۷۴
اندازه شرکت	SIZ	-۰.۳۵	۰.۰۹۶	۰.۰۰
اهرم مالی	LEV	-۰.۲۵	۰.۱۵	۰.۰۹
جریان نقدی عملیاتی	CFO	-۰.۸۵	۰.۵۰	۰.۰۹
بازده دارائیه	ROA	-۱.۲۰	۰.۴۹	۰.۰۱
مقدار ثابت	C	۱.۷۵	۰.۹۵	۰.۰۶
ضریب مک فادن		۰.۰۲۶		
معنی داری کل مدل		۳۶۶۳		
		۰.۰۰		

تحلیل نتایج حاصل از فرضیه هفتم و هشتم پژوهش بیانگر آنست که بین بندهای انحراف از استانداردهای حسابداری بیان شده در گزارش حسابرسی و احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش - بنیش تعدیل شده ارتباط معنادار وجود نداشته است، چراکه احتمال آماره بیشتر از ۵٪ است. بنابراین می توان گفت که با افزایش احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش و بنیش تعدیل شده، بندهای حسابرسی (انحراف از استانداردهای حسابداری) تحت تاثیر قرار نمی گیرد.

نگاره ۶. نتایج آزمون فرضیه هفتم و هشتم

متغیر وابسته: آیا تعداد بندهای انحراف از استانداردهای حسابداری درج شده در گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای مزبور در شرکت‌های نمونه می‌باشد؟				
نام متغیر	ابعاد	ضریب متغیر توضیحی	خطای استاندارد	احتمال آماره والد
احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش	EMPB	-۰.۳۳	۰.۱۷	۶۰.۰
اندازه شرکت	SIZ	۰.۳۹	۰.۱۱	۰.۰۰
اهرم مالی	LEV	-۱.۰۷۳	۰.۳۲	۰.۰۰
جریان نقدی عملیاتی	CFO	-۰.۵۲	۰.۷۰	۰.۴۶
بازده دارائیه	ROA	-۴.۹۳	۰.۸۱	۰.۰۰
مقدار ثابت	C	-۲.۲۵	۰.۶۸	۰.۰۰
ضریب مک فادن		۰.۰۷۹		
معنی داری کل مدل		۹۶.۲۵		
		۰.۰۰		
احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش تعدیل شده	EMPBA	۰.۲۷	۰.۸۶	۰.۷۴
اندازه شرکت	SIZ	۰.۳۹	۰.۱۰	۰.۰۰
اهرم مالی	LEV	-۱.۱۶	۰.۳۲	۰.۰۰
جریان نقدی عملیاتی	CFO	۰.۰۱۶	۰.۶۴	۰.۹۸
بازده دارائیه	ROA	-۵.۴۹	۰.۷۶	۰.۰۰
مقدار ثابت	C	-۲.۶۱	۱.۰۶	۰.۰۱
ضریب مک فادن		۰.۰۷۶		
معنی داری کل مدل		۹۲.۷۰		
		۰.۰۰		

نتایج آزمون فرضیه نهم و دهم در نگاره ۷ نشان داده شده است، سطح معنی داری متغیر احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش-بنیش تعدیل شده حدود ۰,۷۲ و ۰,۶۲ است، بنابراین احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش-بنیش تعدیل شده بر بندهای محدودیت در دامنه رسیدگی بیان شده در گزارش حسابرسی، تاثیر گذار نبوده است، بنابراین رابطه تعریف شده در فرضیه‌های گفته شده پژوهش مورد تأیید قرار نگرفتند.

تکانه ۷. نتایج آزمون فرضیه نهم و دهم

متغیر وابسته: آیا تعداد بندهای محدودیت در دامنه رسیدگی درج شده در گزارش حسابرسی بیش از میانگین تعداد بندهای مزبور در شرکت‌های نمونه می‌باشد؟				
نام متغیر	ابعاد	ضریب متغیر توضیحی	خطای استاندارد	احتمال آماره والد
احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل	EMPB	-۰.۰۷۸	۰.۲۲	۰.۷۲
اندازه شرکت	SIZ	۰.۳۵	۰.۱۳	۰.۰۰
اهرم مالی	LEV	۰.۲۸	۰.۱۶	۰.۰۸
جریان‌ات نقدی عملیاتی	CFO	۰.۶۹	۰.۷۸	۰.۳۸
بازده دارائیه‌ها	ROA	-۱.۹۷	۰.۶۹	۰.۰۰
مقدار ثابت	C	-۴.۲۴	۰.۸۵	۰.۰۰
ضریب مک فادن		۰.۰۳۳		
معنی‌داری کل مدل		۲۷.۰۳۴		
		۰.۰۰		
احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل	EMPBA	-۰.۴۶	۰.۹۳	۰.۶۲
اندازه شرکت	SIZ	۰.۳۵	۰.۱۳	۰.۰۰
اهرم مالی	LEV	۰.۲۷	۰.۱۷	۰.۱۱
جریان‌ات نقدی عملیاتی	CFO	۰.۸۱	۰.۷۳	۰.۲۷
بازده دارائیه‌ها	ROA	-۲.۰۷۹	۰.۶۵	۰.۰۰
مقدار ثابت	C	-۳.۸۲	۱.۲۵	۰.۰۰
ضریب مک فادن		۰.۰۳۳		
معنی‌داری کل مدل		۲۷.۱۳		
		۰.۰۰		

بحث و نتیجه گیری

باتوجه به مباحث گفته شده، مدیران بر مبنای تفسیرهای شخصی از وضعیتی که با آن روبرو هستند، تصمیماتشان را می‌گیرند. تفسیرهای شخصی بر اساس تجارب مدیر، ارزش‌ها و شخصیت آنها است. بنابراین می‌توان گفت که رفتار مدیر انعکاسی از ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی او است که عملکرد شرکت در تمام زمینه‌ها از جمله نحوه گزارش سود را تحت تاثیر قرار می‌دهد، در این پژوهش مهمترین ویژگی‌های روانشناختی مدیر که می‌تواند احتمال دستکاری سود توسط او را تحت تاثیر قرار دهد، مورد بررسی قرار گرفتند و نتیجه آزمون فرضیه ارتباط بین خودشیفتگی مدیر عامل و احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش تعدیل شده، بیانگر آن شد که مدیران خودشیفته در پی دستیابی به دستاوردهای بزرگ در شرکت هستند، آنان به سمت و سوی اجرای اقدامات جسورانه راهبردی- عملیاتی و انجام کسب و کارهای

مخاطره آمیز از جمله دستکاری سود سوق پیدا می‌کنند. به بیان دیگر خودشیفتگی و اعتماد به نفس بالای مدیریت، احتمال انجام فعالیت‌های غیر اخلاقی مانند مدیریت سود را بیش تر می‌کند و فرآیند گزارشگری مالی شرکت را در مسیر نامناسب هدایت می‌کند. در نتیجه دستکاری سود که می‌تواند، معلول خودشیفتگی مدیر عامل باشد، آسیب‌های جدی به اعتماد عمومی خواهد زد، هزینه‌ها و پیاآمدهای سنگینی برای گروه‌های مختلف به دنبال خواهد داشت. ریسک سرمایه‌گذاری را افزایش داده و بسیاری از مشکلات چشمگیری را متوجه اقتصاد کشور خواهد کرد، بنابراین انتخاب مدیران خودشیفته می‌تواند سرچشمه بحران‌های گزارشگری مالی باشد، نتیجه گفته شده همسو با یافته‌های پژوهش‌های اولسن و استکلبرگ^۱ ۲۰۱۶، ریجسنبلت و کمندر^۲ (۲۰۱۳)، زیگلیدوپولوس^۳ و همکاران (۲۰۰۹) و خواجوی و همکاران (۱۳۹۵) است، همچنین نتایج فرضیه یادشده با یافته‌های پژوهش بذرافشان و همکاران (۱۳۹۷)، ناسازگار است. همچنین آزمون فرضیه پژوهش مبنی بر ارتباط بین بیش اعتمادی و احتمال دستکاری سود بر مبنای مدل بنیش و بنیش تعدیل شده، پذیرفته نشد، بنابراین ویژگی شخصیتی مدیرانی که نسبت به سودها و جریانهای نقدی آتی واحد تجاری خود خوشبین هستند و چشم انداز مثبتی از ریسک و بازده آتی شرکت دارند، در تصمیم به انجام دستکاری سود موثر نبوده است. درحالی‌که در بعضی از پژوهش‌های گذشته از جمله احمد ظاهر (۲۰۱۸) و صالحی (۱۳۹۷) ارتباط مثبت بین ویژگی‌های مدیر عامل و مدیریت سود مورد اثبات قرار گرفته است.

مطابق بعضی از مطالعات صورت گرفته در گذشته، وظیفه حسابرسی، اعتباردهی و اطمینان بخشی نسبت به گزارش‌های مالی و در نهایت ارتقای کیفیت اطلاعات حسابداری است و حسابرس تمام شرایطی که احتمال دستکاری سود و اطلاعات مالی را در پی دارد، بررسی کرده و در صورت لزوم نسبت به تعدیل گزارش حسابرسی اقدام می‌کند، در حالیکه نتایج حاصل از آزمون فرضیه ۵ تا ۱۰ نشان داد دستکاری سود، واکنش حسابرس در تعدیل گزارش حسابرسی (بندهای مربوط به کنترل‌های داخلی، انحراف از استانداردهای حسابداری و محدودیت در دامنه رسیدگی) را به همراه نداشته است، که با نتایج پژوهش روزبهرانی و همکاران (۱۳۹۶) مبنی بر وجود رابطه معنی‌دار و مستقیم میان دستکاری سود و صدور گزارش غیر مقبول حسابرسی، ناسازگار است.

1. Olsen, & Stekelberg
2. Rijsenbilt & Commandeur
3. Zygliopoulos

یافته‌های پژوهش بیانگر این است که ویژگی شخصیتی خودشیفتگی می‌تواند رفتار مدیر را برای دستکاری سود تحت تاثیر قرار دهد، بنابراین به سرمایه‌گذاران و استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی، پیشنهاد می‌شود هنگام ارزیابی وظیفه مباشرت یا حسابداری مدیران خودشیفته در قبال منابعی که در اختیار آنها قرار گرفته است، بیشتر دیده شوند، همچنین سرمایه‌گذاران باید احتمال دستکاری سود (به عنوان یکی از اقلام اساسی صورت‌های مالی) را مد نظر قرار داده و نسبت به خرید سهام شرکت‌های با مدیران عامل خودشیفته احتیاط بیشتری به عمل آورند و تمام سرمایه خود را در این گونه شرکت‌ها، سرمایه‌گذاری نکنند، همچنین نهاد ناظر بازار سرمایه (سازمان بورس و اوراق بهادار) باید با نگارش قوانین و مقررات، زمینه انتخاب مدیران عامل با ویژگی‌های روانشناختی مناسب را فراهم کرده تا زمینه افشای گزارش‌های مالی شفاف‌تر در شرکت‌ها فراهم شود، علاوه بر این با توجه به اهمیت آیین رفتار حرفه‌ای از جمله تردید حرفه‌ای بر قضاوت حسابرسان، آنها باید تردید حرفه‌ای بیشتری در شرکت‌های با مدیران خودشیفته اعمال کرده، که گزارش حسابرسی در سازش با استانداردهای حسابرسی تهیه شده و اطمینان معقول از نبود تحریف با اهمیت در صورتهای مالی، حاصل شود.

نتایج فرضیه دوم پژوهش نشانگر آنست که پارادایم مالی رفتاری، می‌تواند ارتباط متغیرهای مالی و روانشناختی تبیین کند، بنابراین در انجام پژوهش‌های مالی آتی نقش متغیرهای رفتاری و روانشناختی نباید نادیده گرفته شود و پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

- با توجه به اهمیت موضوع در پژوهش‌های آتی می‌توان به بررسی ویژگی‌های روانشناختی مدیر عامل و تصمیم‌های سرمایه‌گذاری سهامداران پرداخت.
- بررسی ویژگی‌های روانشناختی سایر اعضای هیات مدیره و قابلیت پیش‌بینی دقیق و قابل اتکای اطلاعات سود و عملکرد مالی.
- با توجه به گستردگی و پیچیدگی ویژگی‌های روانشناسی انسان، ارتباط سایر ابعاد روانشناختی مدیران با متغیرهای مالی و حسابداری می‌تواند زوایای پنهان ارتباط آنها را تبیین کند.

منابع

- ابراهیمی، سید کاظم؛ سربازی آزاد، صادق. (۱۳۹۴). تأثیر اطمینان بیش از حد مدیریت در مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی. فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت دارایی و تأمین مالی. سال پنجم، شماره سوم، شماره پیاپی (۱۸)، پاییز ۱۳۹۶.
- اکبرلو، الناز؛ زینالی، مهدی، علی نژاد ساروکلایی، مهدی و برادران حسن‌زاده، رسول. (۱۴۰۰). بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران و لحن خوش‌بینانه گزارشگری مالی: نقش تعدیلی مدیریت سود. مطالعات تجربی حسابداری مالی. مقالات پذیرفته شده آماده انتشار.
- باغومیان، رافیک؛ محمدی، حجت و طاهری، منصور. (۱۳۹۶). رکود اقتصادی و مدیریت سود. فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت. شماره ۳۲، بهار ۹۶.
- بلو، قاسم و حسنی القار، مسعود. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر بیش‌اطمینانی مدیریت بر هموارسازی سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابداری. شماره ۲۱، دوره ۶.
- بذرافشان، وجیهه؛ بذرافشان، آمنه و صالحی، مهدی. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر خودشیفتگی مدیران بر کیفیت گزارشگری مالی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. شماره ۴، دوره ۲۵.
- بنی مهد، بهمن؛ حساس یگانه، یحیی و یزدانیان، نرگس. (۱۳۹۳). مدیریت سود و اظهارنظر حسابرس: شواهدی از بخش خصوصی حسابرسی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. شماره ۲۱، تابستان ۹۳.
- پورحیدری، امید و فروغی، عارف. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر نفوذ مدیرعامل بر کیفیت افشای اطلاعات حسابداری. فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی. شماره ۶۱، بهار ۱۳۹۸، صفحات ۲۷-۵۳.
- حسنی، محمد و ذیقمی، الناز. (۱۳۹۴). شواهدی تجربی از رابطه بین بیش‌اطمینانی و بیش سرمایه‌گذاری. فصلنامه بورس اوراق بهادار. شماره ۳۲، زمستان ۹۴.
- خواجوی، شکراله؛ دهقانی‌سعدی، علی اصغر و گرامی شیرازی، فرزاد. (۱۳۹۵). تأثیر خودشیفتگی مدیران بر مدیریت سود و عملکرد مالی. پیشرفت‌های حسابداری. دوره هشتم، پاییز و زمستان ۱۳۹۵، شماره ۲ (پیاپی ۳/۷۱).
- دادرس، کیوان؛ طلوعی اشلقی، عباس و رادفر، رضا. (۱۳۹۷). نقش مالی رفتاری در درک رفتار سرمایه‌گذاران فردی (مرور شواهد تجربی از بورس اوراق بهادار تهران). فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری. شماره ۲۸، زمستان ۹۷.
- روزیهانی، فاطمه؛ بنی مهد، بهمن و مرادزاده فرد، مهدی. (۱۳۹۶). رابطه میان دستکاری سود و گزارش غیر مقبول حسابرسی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. شماره ۲۳، پائیز ۹۶.

- رهنمای رودپشتی، فریدون و تاجمیر ریاحی، حامد. (۱۳۹۳). مدل سازی تأثیر تورش های رفتاری بر رکود بازار سرمایه براساس رویکرد تفسیری-ساختاری (ISM). مجله مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار. شماره ۱۹، تابستان ۱۳۹۳.
- سلیمی، مهتاب؛ محمدی، مهری و نجف سلیمانی، لیلا. (۱۳۹۹). خود شیفتگی مدیران و مهارت کنترل آن در موقعیت تصمیم گیری آموزشی. مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی. شماره ۱۸، بهار ۹۹.
- صالحی، عباس. (۱۳۹۷). بررسی تاثیر ویژگی های مدیرعامل بر میزان مدیریت سود واقعی و عملکرد آتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم مدیریت و حسابداری ایران.
- عبدلی، محمدرضا و امیری اسفندقه، ملیحه. (۱۳۹۵). بررسی ارتباط بین اطمینان بیش از حد مدیران و پیش بینی سود مدیریت در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه بورس اوراق بهادار. شماره ۳۵، پائیز ۹۵.
- کردستانی، غلامرضا و تاتلی، رشید. (۱۳۹۵). پیش بینی دستکاری سود: توسعه یک مدل. بررسی های حسابداری و حسابرسی. شماره ۱، بهار ۹۵.
- نیکوکار گوهری، هانی؛ نوع پسند اصلیل، سید محمد و اسماعیل پور، رضا. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین تیپ های شخصیتی و سبک های رهبری.
- جح زارع، مینو؛ بنی مهد، بهمن؛ و کیلی فرد، حمیدرضا و رهنمای رودپشتی، فریدون. (۱۳۹۹). نقش خودشیفتگی در تمایل به مدیریت سود. فصلنامه پژوهش های تجربی حسابداری. دوره ۱۰، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۹.
- مهربان پور، محمدرضا؛ محمدی، منصور و رجب بیکی، محمدعلی. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و کنترل های داخلی حاکم برگزارشگری مالی. مجله دانش حسابداری. شماره ۴، زمستان ۱۳۹۶.
- ایمر، فرشید و گرکز، منصور. (۱۳۹۸). خصوصیات شخصیتی پیروان و تمایل به موافقت با درخواست غیراخلاقی مدیران برای تقلب. فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری. شماره ۴، زمستان ۹۸.
- Aabo, T., Hoejland, F., and Pedersen, J. 2018, "CEO narcissism, corporate risk, and the role of narcissistic supply", Journal of Research in Personality, vol. 28, no. 1, pp. 2-71.
- Abdoli, Mohammad Reza, Amiri Esfahdah, Maliha. (2017). Investigating the relationship between managers' overconfidence and management profit forecasting in companies listed on the Tehran Stock Exchange. Quarterly of the stock exchange. No. 35. Fall 95. (In Persian).
- Ahmad, M., Z, 2019, " The Effect Of Managerial Overconfidence On Accruals-Based And Real-Activities Earnings Management: Evidence From Egypt", Academy of Accounting and Financial Studies Journal, vol. 23, issue. 4.

- Akbarloo, Elnaz, Zeinali, Mehdi, Ali Nejad Saruklaei, Mehdi, Hassanzadeh Brothers, Rasool (2021). Investigating the relationship between managers' narcissism and the optimistic tone of financial reporting: The adjusting role of earnings management. Empirical studies of financial accounting. Accepted articles ready for publication. (In Persian).
- Aktas, N., de Bodt, E., Bollaert, H. and Roll, R. 2016, "CEO narcissism and the takeover process: From private initiation to deal completion", *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, vol. 51, no. 1, pp. 113-137.
- Amer, Farshid, Gerkaz, Mansour (2020). Followers 'personality traits and willingness to agree to managers' immoral request for fraud. *Quarterly Journal of Ethics in Science and Technology*. No. 4, Winter 98. (In Persian).
- Baghomian, Rafik, Mohammadi, Hojjat, Taheri, Mansour (2017). Recession and profit management. *Journal of Management Accounting*. No. 32, Spring 96. (In Persian).
- Bani Mahd, Bahman, Hasas Yeganeh, Yahya, Yazdanian, Narges. (2016). Earnings Management and Auditor Comments: Evidence from the private sector. *Accounting and auditing reviews*. No. 21, Summer 93. (In Persian).
- Bazrafshan, Vajiha, Bazrafshan, Amina, Salehi, Mehdi. (2019). Investigating the effect of managers' narcissism on the quality of financial reporting. *Accounting and auditing reviews*. No. 4, Volume 25. (In Persian).
- Beneish, M. D. (1997). Detecting GAAP Violation: Implications for Assessing Earnings Management Among Firms with Extreme Financial Performance, *Journal of Accounting and Public Policy*, 16 (3):271-309.
- Blue, Qasim, Hassani Al-Qar, Massoud. (2016). Investigating the effect of management overconfidence on earnings smoothing in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Accounting knowledge*. No. 21, Volume 6. (In Persian).
- Bouwman, C. H. (2014). Managerial optimism and earnings smoothing. *Journal of Banking & Finance*, 41, 283-303.
- Campbell, W. K., & Campbell, S. M. (2009). On the self- dynamics created by the peculiar benefits and costs of narcissism: A contextual reinforcement model and examination of leadership. *Self and Identity*, 8, 214-232.
- Chatterjee, A., and Pollock, T. 2017. Master of puppets: How narcissistic CEOs construct their professional worlds. *Academy of Management Review*, Forthcoming.
- Chen, S. (2010). The role of ethical leadership versus institutional constraints: A simulation study of financial misreporting by CEOs. *Journal of Business Ethics*, 93 (1), 33-52.
- Dadras, Keyvan, Tolouei Ashlaghi, Abbas, Radfar, Reza. (2018). the role of behavioral finance in understanding the behavior of individual investors (review of empirical evidence from the Tehran Stock Exchange). *Journal of Investment Knowledge*. No. 28, Winter 97. (In Persian).
- Ebrahimi, Seyed Kazem, Free Soldier, Sadegh. (2015). Impact of management overconfidence on accrual-based earnings management. *Quarterly Journal of Asset Management and Financing*. Fifth year, third issue, consecutive issue (18), fall 1396. (In Persian).

- Francesco, C; Alex, F; Ming, Y; Vito, M; Riccardo, P (2017). The Impact of CEO Narcissism on Earnings Management. *ABACUS*, Volume 54, Issue 2.
- Frino, A.; Lim, M. Y.; Mollica, V.; and R. Palumbo. (2015). CEO Narcissism and Earnings Management, Working Paper, <http://ssrn.com/abstract=2539555>.
- Hassani, Mohammad, Dhiqami, Alnaz. (2015). Empirical evidence of the relationship between overconfidence and overinvestment. *Quarterly of the stock exchange*. No. 32, Winter 94. (In Persian).
- Jah Zare, Minoo, Bani Mahd, Bahman, Vakilifard, Hamid Reza, Rahnama Rudposhti, Fereydoun. (2020). the role of narcissism in the desire to manage profits. *Quarterly Journal of Experimental Accounting Research*. Volume 10, Number 4, Winter 2020. (In Persian).
- James R. Van Scotter. Karina, De. Déa Roglio. "CEO Bright and Dark Personality: Effects on Ethical Misconduct" *Journal of Business Ethics*.
- Jones, J. (1991). Earnings Management during Import relief Investigations. *Journal of Accounting Research*, 29(2): 193-228.
- Khajavi, Shakrallah, Dehghani Saadi, Ali Asghar, Gerami Shirazi, Farzad (2016). The effect of managers' narcissism on earnings management and financial performance. *Accounting Advances*. Eighth volume, autumn and winter 2016, No. 2 (3/71 in a row). (In Persian).
- Kontesa, M, Brahmana, R & Tong, A. H. (2020). Narcissistic CEOs and their earnings management. *Journal of Management and Governance*.
- Kurdistani, Gholamreza, Tatli, Rashid (2015). Profit Manipulation Prediction: Developing a Model. *Accounting and auditing reviews*. No. 1, Spring 95. (In Persian).
- Lin, F, Weilin, S & Changfang, W. (2020). How CEO narcissism affects earnings management behaviors. *The North American Journal of Economics and Finance*, Volume 51, January 2020, 101080.
- Mehrabanpour, Mohammad Reza, Mohammadi, Mansour, Rajab Beiki, Mohammad Ali. (2017). Investigating the relationship between managers' overconfidence and internal controls governing financial management. *Journal of Accounting Knowledge*. Issue 4, Winter 2017. (In Persian).
- Nikokargohari, Hani, Asil altruism, Seyed Mohammad, Ismailpour, Reza. (2013). Investigating the relationship between personality types and leadership styles. (In Persian).
- Olsen, K. J., & Stekelberg, J. (2016). CEO narcissism and corporate tax sheltering. *The Journal of the American Taxation Association*, 38(1), 1-22.
- Pourheidari, Omid, Foroughi, Aref. (2019). Investigating the effect of CEO influence on the quality of accounting information disclosure. *Journal of Experimental Financial Accounting Studies*. No. 61, Spring 1398, pp. 27-53. (In Persian).
- Rijsenbilt, A., & Commandeur, H. (2013). Narcissus enters the courtroom: CEO narcissism and fraud. *Journal of Business Ethics*, 117 (2), 413-429.
- Roozbehani, Fatemeh, Bani Mahd, Bahman, Moradzadeh Fard, Mehdi. (2016). Relationship between profit manipulation and unacceptable audit reporting. *Management accounting and auditing knowledge*. No. 23, Fall 96. (In Persian).

- Rudposhti Guide, Fereydoun, Tajmir Riahi, Hamed. (2014). Modeling the effect of behavioral bias on capital market stagnation based on interpretive-structural approach (ISM). *Journal of Financial Engineering and Securities Management*. Issue 19, Summer 2014. (In Persian).
- Salehi, Abbas. (2018). Investigating the effect of CEO characteristics on the amount of real profit management and future performance of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *The Second National Conference on Sustainable Development in Management and Accounting Sciences of Iran*. (In Persian).
- Salimi, Mahtab, Mohammadi, Mehri, Najaf Soleimani, Leila. (2019). Managers' narcissism and its control skills in the educational decision-making situation. *Studies in Psychology and Educational Sciences*. No. 18, Spring 99. (In Persian).
- Scott Judd, J., Olsen, k.J., and J.Stekelberg. 2017. How Do Auditors Respond to CEO Narcissism? *Journal of Accounting Horizons* 31 (4): 33–52.
- Sengupta, P., & Shen, M. (2007). Can accruals quality explain auditors' decision making? The impact of accruals quality on audit fees, going concern opinions and auditor change. Available at: <http://ssrn.com/abstract=1178282>.
- Tien-Shih Hsieh, H, Bedard, J. C., & Johnstone, K. (2014). CEO Overconfidence and Earnings Management during Shifting Regulatory Regimes. *Journal of business finance and accounting*, Volume 41, Pages 1243-1268.
- Zyglidopoulos, S. C., Fleming, P. J., & Rothenberg, S. (2009). Rationalization, overcompensation and the escalation of corruption in organizations. *Journal of Business Ethics*, 84 (1), 65-73.

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC BY-NC 4.0 license.